

Karácsony Veronika

A „Think Tank Index”

A *Foreign Policy* című folyóirat 2009. január–februári számában megjelentette az első úgynevezett Agytröszt Indexet (*Think Tank Index*), amely a világ legjobbnak tekintett agytrösztjeit – kutatóintézeteit – rangsorolja és csoportosítja, útmutatót nyújtva a tudományos élet egy szűk szegmenséhez. Az indexhez, amelyet a Think Tank and Civil Societies Program keretében készítettek el, James McGann, a University of Pennsylvania nemzetközi kapcsolatok programjának igazgatóhelyettese, a kutatást végző program vezetője írt eligazító tanulmányt. Az 1990-es évek elejétől a megnövekedett tudás- és információigény kielégítésére sorban alakultak a közvetlen kormányzati politikától független védelmi, politikai, gazdasági elemző vagy jogvédő kutatóközpontok. Legfőbb céljuk és feladatuk a világban, így Magyarországon is, hogy elemzéseikkel és kutatásaikkal segítsék a vezetőket, döntéshozókat a politikai stratégiák kialakításában.

McGann a világ kutatóintézeteit hét nagy régió szerint csoportosította, amelyeknek a központjai az adott régió politikai diskurzusait meghatározó legbefolyásosabb agytrösztöket tömörítik. Az ázsiai régió központjai Sydney, Kuala Lumpur és Tokió, a kelet-európai Budapest, Kijev és Varsó, a nyugat-európai Brüsszel, Berlin és London, a latin-amerikai és karibi Buenos Aires, a közel-keleti és észak-afrikai Tel Aviv és Isztambul, az észak-amerikai pedig Washington. A világ 170 országban tevékenykedő 5465 agytröszt különböző szervezeti és anyagi feltételekkel működik.

Vannak államilag támogatottak és szigorúan piaci alapokra építkezők, van, amelyik évente több millió dollárból gazdálkodik, nagy stábot tartva fenn, és vannak egyszemélyes vállalkozások is. A think tankek közül néhány a világ gondolkodását is képes formálni a kutatói által kidolgozott elméletekkel, a többség azonban csupán vágyakozik az ilyen komolyabb befolyás után. Az világ agytrösztjeinek 34 százaléka Észak-Amerikában, 22 százaléka pedig Nyugat-Európában található.

Az amerikai agytrösztök 90 százalékát 1951 után alapították. A kutatóintézetek száma a nyolcvanas években duplázódott meg, bár 2001 után több amerikai think tank is befejezte működését. Az agytrösztök számának növekedése az információs forradalommal, az állami információmonopólium elvesztésével, a politikai problémák komplexitásának és természetének, valamint a kormányzatok méretének megválto-

A tíz legjobb biztonsági és külügyi kutatóintézet

Brookings Institution (USA)
 Chatham House (UK)
 Carnegie Endowment for International Peace (USA)
 Council on Foreign Relations (USA)
 International Institute for Strategic Studies (IISS) (UK)
 Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) (Svédország)
 Center for Strategic and International Studies (USA)
 International Crisis Group (Belgium)
 RAND Corporation (USA)
 French Institute of International Relations (IFRI) (Franciaország)

zásával és a kormányzatba vetett bizalom krízisével indokolható. A folyamathoz az állami és nem állami szereplőknek a globalizációval járó növekedése, és a „jókor, jó helyen” megszerezhető időszerű, tömör információk és elemzések igénye is hozzájárult. Az agytrösztök némelyikének 2001 utáni megszűnését többek között a fő köz- és magánadományozók alapvető prioritásainak megváltozása okozta. A politikai és szabályozási környezet kedvezőtlené, néhol egyenesen ellenségessé vált a kutatóintézetekkel és NGO-kkal szemben: a pártfogolt szervezetek, a profitorientált tanácsadó cégek vagy az elektronikus média lépett több – elsősorban szervezetenként bizonytalan – agytröszt helyébe. A megrendelők már nem a szervezeti képességek és a szervezetépítés megerősítését, hanem rövid távú projekteket és programokat támogattak, így az intézetek egy része csupán ezeket az igényeiket volt képes kiszolgálni, de nem tudta folytatni a hosszabb távú munkát.

A tudományos világ széles körének előzetes megkérdezése és folyamatos egyeztetés után az összegyűjtött és vizsgált 5465 agytrösztből 407-et 17 kritérium szerint rangsoroltak munkájuk minőségének mérhetővé tételével. Közöttük négy ma-

gyarországi kutatóintézet található: a *Center for Policy Studies at Central European University (CPS CEU)*, a Biztonságpolitikai és Honvédelmi Kutatások Központja – BHKK (*Centre for Security and Defense Studies*), a ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet – SVKI (*Institute for Strategic and Defense Studies*), és a Magyar Tudományos Akadémia Világgazdasági Kutatóintézete – VKI (*Institute for World Economics of the Hungarian Academy of Sciences*).

A rangsorolási kritériumok a következők voltak:

- közvetlen kapcsolat a szervezeti törekvések között egy részterületen és pozitív változások az adott területen, azaz az állampolgárok által elérhető termékek és szolgáltatások mennyiségében, a fizikai és mentális egészség állapotában, a környezet minőségében, a politikai jogok kiterjedtségében, az intézményrendszer hozzáférhetőségében;
- annak mértéke, hogy mely tekintélyes kiadó publikálja a szervezet munkáit;
- az elit tudósok és elemzők megtartásának képessége;
- kapcsolatteremtés a döntéshozó, a média- és a tudományos elit területével;
- tudományos hírnév (hivatalos akkreditációk, citáció, publikációk a jelentősebb tudományos monográfiákban, folyóiratokban, szereplés a konferenciákon stb.);
- médiahírnév (a médiaszereplések, -interjúk, -hivatkozások száma);
- politikai reputáció (a név elismertsége a különböző témák esetében, a tájékoztatók és hivatalos megbeszélések száma, szakpolitikai összefoglalók, előadott törvényhozói jelentések);
- a szervezet anyagi forrásainak szintje (támogatás, tagdíjak, éves adományok, kormányzati és magánszerződések, bevételek);

A tíz legjobb amerikai agytröszt

Brookings Institution
 Council on Foreign Relations
 Carnegie Endowment for International Peace
 RAND Corporation
 Heritage Foundation
 Woodrow Wilson International Center for Scholars
 Center for Strategic and International Studies
 American Enterprise Institute
 Cato Institute
 Hoover Institution
 Human Rights Watch

A tíz legjobb nyugat-európai kutatóintézet

Chatham House (UK)
 Stockholm International Peace Research
 Institute (Svédország)
 International Institute for Strategic Studies
 (UK)
 French Institute of International Relations
 (IFRI) (Franciaország)
 International Crisis Group (Belgium)
 Centre for European Policy Studies (CEPS)
 (Belgium)
 Overseas Development Institute (UK)
 Adam Smith (UK)
 Bertelsmann Foundation (Németország)
 Centre for European Reform (CER) (UK)

- a szervezet képessége, hogy megfeleljen azon követelményeknek és céloknak, amelyekért létrehozták;
- a szervezet átfogó teljesítménye (szakpolitikai, politikai javaslatok, publikációk, interjúk, konferenciák, az állomány hivatalos posztokra való jelölése);
- a döntéshozók által elfogadott javaslatok száma, a munkatársak tanácsadó szerepe a döntéshozók mellett, elnyert tudományos díjak;
- a szervezet outputjainak használhatósága a képviselői munkában, törvényjavaslatok és törvényhozói beszámolók, tudományos tanulmányok és előadások előkészítése, kutatás vezetése, vagy tanítás;
- a szervezet képessége új ismeretek, illetve alternatív irányadó ötletek létrehozására;
- képesség a döntéshozók és a köznapi realitás közötti hézagok áthidalására;
- képesség új hangok megszólaltatására a döntéshozó folyamatban;
- képesség a központi szerepre a politikai networkben és a vitatott kérdésekben;
- siker a döntéshozók és a nyilvánosság hagyományos bölcsessége közötti feszültségek oldásában.

A rangsorolást követően James McGann az agytrösztöket nyolc nagy csoportba sorolta. A lényegre törően elnevezett kategóriákba a hasonló ismérvekkel rendelkező intézmények kerültek.

1. A „nemzetközi agytrösztök” követték a vezető multinacionális vállalatokat világ minden tájára, így kiterjesztve működésüket több fővárosra is. Példák: *Carnegie Endowment for International Peace (USA)*, *International Crisis Group (Belgium)*, *Rand Corporation (USA)*, *European Council on Foreign Relations (USA)*, *EastWest Institute (USA)*.

2. A „politikacsinálók” az állami szerződések és kutatások terén előnyben vannak riválisaikkal szemben. Olyan know-how- és PR-képességekkel rendelkeznek, amilyenekkel a miniszterek, vezető banktisztviselők, az államapparátus felsővezetői. Példák: *Rand Corporation (USA)*, *Urban Institute (USA)*, *Overseas Development Institute (UK)*, *Fundação Getulio Vargas (Brazília)*, *Institute for Research on Public Policy (Kanada)*.

3. A „meghatározott politikai kötődésűek” (*Partisans*). Ezek a jellemzően ideológiák által vezérelt szervezetek alkotják meg a

A tíz legjobb kelet-európai kutatóintézet

Carnegie Moscow Center (Oroszország)
 Institute of World Economy and
 International Relations (Oroszország)
 Center for Economic and Social Research
 (CASE) (Lengyelország)
 Center for Policy Studies, Central European
 University (CEU) (Magyarország)
 F. A. Hayek Foundation (Szlovákia)
 International Center for Policy Studies
 (Ukrajna)
 Lithuanian Free Market Institute (Litvánia)
 Polish Institute of International Affairs
 (Lengyelország)
 Centre for Liberal Strategies – Bulgaria
 (Bulgária)
 Liberalni Institut (Csehország)

vezérlő elveket jobb- és baloldalon, neve-
lik ki az új politikai tehetségeket és adnak
otthont a hatalomból kikerült pártvezetők-
nek. Példák: *Heritage Foundation (USA)*,
Center for American Progress (USA),
Adam Smith Institute (UK), *Civitas (UK)*.

4. A „fantomok”. Ezek az NGO-khoz ha-
sonlítanak, de valójában a kormányok ki-
nyújtott karjai. Létrejöttük az autoriter rezsi-
mek kedvelt stratégiájának eredménye,
hogy diktatúrájukat virágzó civil társada-
lom maszkja mögé rejtse. Példák: *China
Development Institute (Kína)*, *Institute for
Democracy and Cooperation (O.o.) Center
for Political Studies (Üzbegisztán)*.

5. A „tudósok” az agytrösztvilág sztárjai.
Ezeket az intézményeket a politika a világ
fővárosaiban arra használja fel, hogy a tu-
dósokat kicsalogassa akadémiai elefánt-
csonttornyukból a politikába. Rendszeres
megbízásokat kapnak az új kezdeménye-
zések agendájának és tervezetének elké-
szítésére. Példák: *Brookings Institution
(USA)*, *Council on Foreign Relation (USA)*,
Chatham House (UK), *Danish Institute of
International Studies (Dánia)*.

A tíz legjobb közel-keleti és észak-afrikai kutatóintézet

Al-Ahram Center for Strategic and Political
Studies (Egyiptom)
Center for Strategic Studies (Jordánia)
Institute for National Security Studies, for-
merly Jaffe Center for Strategic Studies
(Izrael)
Gulf Research Center (Dubai)
Emirates Center for Strategic Studies and
Research (Egyesült Arab Emirátus)
Lebanese Center for Policy Studies (LCPS)
(Libanon)
Turkish Economic and Social Studies Foun-
dation (TESEV) (Törökország)
Center for Palestine Research and Studies
(Palesztina)
Centre d'Etudes et des Recherches en Sci-
ences Sociales (Marokkó)
Free Minds Association (Azerbajdzsán)

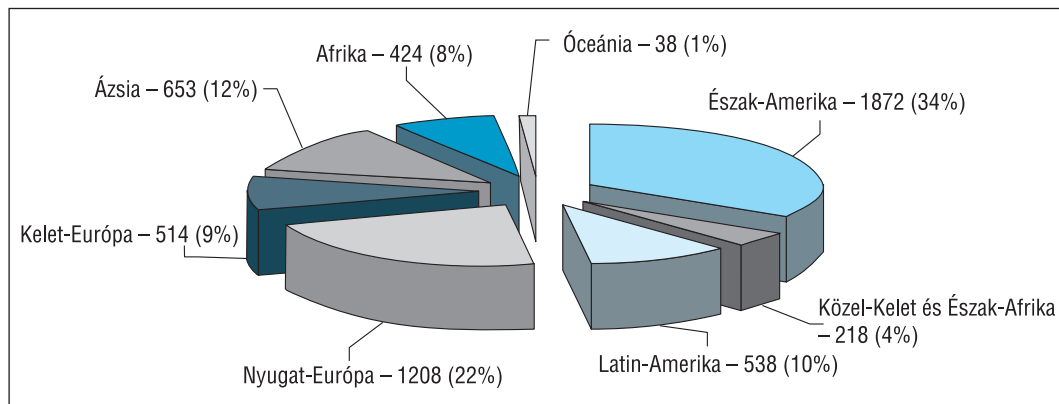
6. Az „aktivisták” azok az önzetlen „javí-
tók”, akik nem egyszerűen csak kiállnak
egy-egy fontos ügy mellett, de saját jogon
is a legkiválóbb kutatóközpontjai és politi-
kaidolgozói a támogatott kérdésnek. Példák:
Human Rights Watch (USA), *Centre
for Conflict Resolution (Dél-Afrika)*, *Am-
nesty International (UK)*.

7. Az „átalakítók”. Az intézményeknek
ezt a csoportját politikai térkép átalakítása
céljából hozták létre, illetve alapították
meg. Mivel ők a „változás ügynökei”, több-
nyire jól szervezettek és jól finanszírozot-
tak. Példák: *Demos (UK)*, *Heritage Foun-
dation (USA)*, *Center for American Prog-
ress (USA)*.

8. A „hibridek” nem sorolhatók be a fenti
kategóriák egyikébe sem. Ezek gyakran a
médiától, a marketingből és a high-tech
vállalatoktól kölcsönöznek hatékony straté-
giákat és struktúrákat annak érdekében,
hogy kutatásaiknak új és innovatív utakat
építsenek ki a döntéshozók és a nyilván-
osság felé. Példa: *L'Institute Montaigne
(Franciaország)*, *New America Foundation
(USA)*, *Fraser Institute (Kanada)*.

McGann szerint a különböző – és nem
feltétlenül mérhető – jellemzőkből követke-
ző nehézkes rangsorolás ellenére is szük-
ség volt a kutatás elkészítésére. A rang-
sorok megkísérelték felvonultatni a világ
legszínvonalasabb teljesítményű intézmé-
nyeit, amelyekhez a döntéshozók és az új-
ságírók szükség esetén minőségi elemzé-
sekért, illetve tanácsokért fordulhatnak.
De indokolta a kutatást a köz- és magán-
adományozók, a kuratóriumok, a döntés-
hozók, az újságírók, a kormányok és a nyilvánosság igénye is, hiszen ezek minő-
séget és befolyást követelnek az agy-
trösztöktől. A think tankek szerte a világ-
ban az innovatív ötletek és a befolyásszer-
zés verseny piacán működnek, ami folya-
matos újításokra ösztönzi őket a célcso-

A világ agytrösztjeinek megoszlása

portjuk elérésében és a döntéshozás folyamatában való fontosságuk kommunikálása terén. Az agytrösztök az ötleteik és javaslataik minőségével demonstrálják, hogy munkájukkal hogyan szolgálják a közérdeket és járulnak hozzá az emberek életének javításához. Ezt a kutatók által 3R-nek nevezett tulajdonságokkal érik el. A 3R a szigorot (*rigor*), az aktualitást (*relevance*) és a megbízhatóságot (*reliability*) jelenti. Végül a kutatóintézetek képessé-

gei minősíthetők aszerint is, hogy milyen segítséget nyújtanak a döntéshozóknak és a nyilvánosságnak az úgynevezett „négy több” (*The Four More*) – a több kérdés (*more issues*), a több szereplő (*more actors*), a több verseny (*more competition*) és a több konfliktus (*more conflict*) – kezelésében. A tanulmány többek között pontosan azon intézményeket tüntette fel, amelyek mesterszinten művelik mind a 3R-t, mind a 4 More-t. ■

Források

McGann, James: The Think Tank Index. *Foreign Policy*, No. 1. (2009). 82–84. o.

McGann, James: The Think Tanks and Civil Societies Program 2008. The Global „Go-To Think Tanks”. http://www.foreignpolicy.com/files/2008_Global_Go_To_Think_Tanks.pdf.